

EMBERI JOGOK EURÓPAI BÍRÓSÁGA
MÁSODIK SZEKCIÓ

TÓTH kontra Magyarország ügy
(60297/00 sz. kérelem)

ÍTÉLET

STRASBOURG

2004. március 30.

A Tóth kontra Magyarország ügyben

Az Emberi Jogok Európai Bírósága (Második Szekció) Kamaraként tartott ülésén, melynek tagjai voltak:

J.-P. COSTA, *elnök*
A.B. BAKA
L. LOUCAIDES
C. BÎRSAN
K. JUNGWIERT
M. UGREKHELIDZE
A. MULARONI, *bírák*
és S. DOLLÉ, *a Szekció hivatalvezetője,*

2004. március 9-én zárt ülésen tartott tanácskozás után
az ezen időpontban elfogadott alábbi ítéletet hozza:

AZ ELJÁRÁS

1. Az ügy alapja egy Magyarország ellen benyújtott kérelem (60297/00 sz.), amelyet az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló egyezmény (az "Egyezmény") 34. cikke alapján egy magyar állampolgár, Tóth László (a "kérelmező") 1999. szeptember 24-én terjesztett a Bíróság elé.

2. A Magyar Kormányt (a "Kormány") képviselője, Höltszl Lipót, az Igazságügyi Minisztérium helyettes államtitkára képviselte.

3. 2002. december 10-én a Bíróság úgy határozott, hogy közli az eljárás elhúzódsásával kapcsolatos panaszt a Kormánnyal. Az Egyezmény 29. cikke 3. bekezdésének rendelkezései alapján úgy határozott, hogy a kérelem érdemét és elfogadhatóságát együtt vizsgálja.

A TÉNYEK

4. A kérelmező 1951-ben született és Budapesten él.

5. A kérelmező kazánfűtőként a Belügyminisztérium alkalmazásában állt. Munkáltatója állítólagos szerződésszegése miatt benyújtott felmondása következtében 1997. október 20-án munkaviszonya megszűnt.

A. Túlóradij és egyéb illetmény kifizetése iránti munkaügyi eljárás

6. 1995. május 18-án a kérelmező pert indított a Fővárosi Munkaügyi Bíróság előtt túlóradij és egyéb illetmény kifizetését kérve. 1995. augusztus 24-én az alperes a kérelmező keresetének elutasítását kérte a bíróságtól.

7. 1995. augusztus 25-én a bíróság meghallgatta a feleket és keresetének pontosítására kérte a kérelmezőt. A kérelmező 1995. szeptember 8-án eleget tett a kérésnek.

8. 1996. július 1-jén a Munkaügyi Bíróság könyvszakértőt rendelt ki. 1996. október 6-án a kérelmező jogi képviselője a szakértői vélemény mielőbbi előterjesztését kérte.

9. 1997. január 22-én az alperes arról tájékoztatta a bíróságot, hogy a kérelmező nem jelentkezett a részére elkülönített összeg felvételére.

10. 1997. november 17-én a Munkaügyi Bíróság 10 napos határidőt adott a szakértőnek arra, hogy szakvéleményét előterjessze. 1998. január 19-én a bíróság visszavonta a szakértő kirendelését, mivel szakvéleményét nem terjesztette elő a megadott határidőig.

11. 1998. május 5-én a bíróság dokumentumok előterjesztésére hívta fel az alperest. Az alperes 1998. július 24-én eleget tett a felhívásnak.

12. Miután a kérelmező kiterjesztette keresetét, az 1998. október 30-án tartott tárgyaláson a Munkaügyi Bíróság elkülönítette az új igényeket és önálló ügyiratszám alatt regisztrálta azokat. Ezen utóbbi eljárással kapcsolatban a kérelmező nem terjesztett elő semmilyen dokumentumot.

13. 1998. november 6-án hozott ítéletében a Munkaügyi Bíróság elutasította a kérelmező keresetét. A kérelmező fellebbezett, s 1998. december 28-án elfogultsági kifogást terjesztett elő a Fővárosi Munkaügyi Bíróság bírái ellen.

14. 1999. március 31-én a Fővárosi Bíróság másodfokú bírósággént eljárva hatályon kívül helyezte az elsőfokú ítéletet, és a Fővárosi Munkaügyi Bíróságot új eljárásra kötelezte. A bíróság megállapította, hogy az elsőfokú bíróság kizárólag a kérelmező számításaira támaszkodott, mivel a szakértő nem terjesztett elő szakvéleményt.

15. 1999. december 9-én a kérelmező újabb elfogultsági kifogást terjesztett elő, ezúttal a Fővárosi Bíróság bíráival szemben. Ezt követően, 2000. január 25-én, a kérelmező kifogását a Legfelsőbb Bíróság elé terjesztették.

16. 2000. április 5-én a Legfelsőbb Bíróság a Pest Megyei Munkaügyi Bíróságot jelölte ki az ügy tárgyalására, mivel a Fővárosi Munkaügyi Bíróság valamennyi bírása elfogultságot jelentett be.

17. 2000. június 16-án a Munkaügyi Bíróság pártfogó ügyvédet rendelt ki.

18. 2000. július 20-án a kérelmező újabb beadvány nyújtott be a Munkaügyi Bíróságra. 2000. augusztus 11-én a kérelmező jogi képviselője új előkészítő iratot terjesztett elő.

19. A 2000. október 13-án tartott tárgyaláson a Munkaügyi Bíróság meghallgatta a kérelmezőt, s az alperest további dokumentumok előterjesztésére hívta fel.

20. 2001. január 5-én a Munkaügyi Bíróság meghallgatta a feleket és tájékoztatta őket arról, hogy második alperes lépett a perbe.

21. A kérelmező által a Munkaügyi Bíróság bírái ellen benyújtott elfogultsági kifogást a Legfelsőbb Bíróság 2001. február 27-én elutasította.

22. A 2001. november 26-án tartott tárgyaláson a kérelmező ismét elfogultsági kifogást terjesztett elő, a Munkaügyi Bíróság bírái ellen. 2002. január 16-án a Legfelsőbb Bíróság a Tatabányai Munkaügyi Bíróságot jelölte ki az ügy tárgyalására.

23. 2002. március 12-én a Munkaügyi Bíróság meghallgatta a feleket. 2002. április 5-én a bíróság felfüggesztette az eljárást, és megkereste a Budapest V. kerületi Önkormányzatot, hogy fontolja meg a kérelmező gondnokság alá helyezésének szükségességét.

24. Az eljárást felfüggesztő végzés ellen benyújtott kérelmezői fellebbezés nyomán a Komárom-Esztergom Megyei Bíróság helybenhagyta az ügy 60 napra történő felfüggesztését.

25. 2002. július 19-én az Önkormányzat jelezte, hogy a kérelmező gyámság alá helyezésének szükségességével kapcsolatos vizsgálatok folyamatban vannak.

26. 2003. február 20-án a Tatabányai Munkaügyi Bíróság sürgős tájékoztatást kért a gyámhivaltól a gondnokság alá helyezési eljárás helyzetéről.

27. Az eljárás még folyamatban van.

B. A kérelmező felmondásával és végkielégítésével kapcsolatos munkaügyi eljárás

28. 1997. október 20-án a kérelmező újabb pert indított munkáltatója ellen. A Fővárosi Munkaügyi Bíróságot annak megállapítására kérte, hogy ő jogosan szüntette meg munkaviszonyát, míg munkáltatója nem tartotta be a munkaszerződés egyes lényeges elemeit. Végkielégítés megítélését is kérte. A kérelmező csak 1997. november 20-án tájékoztatta munkáltatóját felmondásáról.

29. 1998. március 12-én a kérelmező pontosította keresetét.

30. Az 1998. április 1-jére kitűzött tárgyalást a bíró betegsége miatt elhalasztották.

31. 1998. június 25-én és július 14-én a kérelmező ismételten pontosította kereseti kérelmét.

32. 1998. július 15-én a bíróság tárgyalást tartott, amelyen a kérelmezőt meghallgatta és az általa a tárgyaláson benyújtott iratokat észrevételezés céljából megküldte az alperesnek, aki nem tudott megjelenni a tárgyaláson. 1998. július 16-án a kérelmező a tárgyalásról készített jegyzőkönyv pontosítását kérte.

33. 1998. november 4-én hozott ítéletében a Munkaügyi Bíróság elutasította a kérelmező keresetét.

34. A fellebbviteli eljárás során a Fővárosi Bíróság 1999. április 28-án tárgyalást tartott. A kérelmező újabb dokumentumokat terjesztett elő.

35. Az 1999. június 11-i tárgyaláson a Fővárosi Bíróság a kérelmező kérelmére pártfogó ügyvédet rendelt ki számára. Mivel az ügyvéd felmentését kérte, újabb jogi képviselő kirendelésére került sor.

36. 1999. szeptember 3-án a kérelmező újabb pártfogó ügyvéd kirendelését kérte a bíróságtól, mivel nem volt megelégedve akkori jogi képviselőjének munkájával.

37. Az ügy tárgyalására kijelölt tanács bírái elfogultságot jelentettek be és felmentésüket kérték. Ezt követően, 1999. október 7-én, a Fővárosi Bíróság új tanácsra osztotta az ügyet. Később ez a tanács is elfogultságot jelentett be, tekintettel a kérelmezőnek egy másik – ugyanezen tanács előtt folyó – perben tanúsított magatartására. 1999. október 26-án a bíróság egy harmadik tanácsra osztotta az ügyet.

38. 1999. november 13-án a Fővárosi Bíróság elutasította a kérelmező új pártfogó ügyvéd kijelölése iránti kérelmét.

39. 2000. január 24-én a Fővárosi Bíróság hatályon kívül helyezte az elsőfokú ítéletet, és a Fővárosi Munkaügyi Bíróságot új eljárásra kötelezte.

40. 2000. április 5-én a Legfelsőbb Bíróság a Pest Megyei Munkaügyi Bíróságot jelölte ki az ügy tárgyalására, mivel a Fővárosi Munkaügyi Bíróság valamennyi bírása elfogultságot jelentett be.

41. 2000. június 16-án a Munkaügyi Bíróság új jogi képviselőt rendelt ki a kérelmező számára.

42. 2000. július 20-án a kérelmező további beadványokat terjesztett elő. 2000. augusztus 11-én a kérelmező jogi képviselője előkészítő iratot nyújtott be.

43. A 2000. október 13-i tárgyaláson a Munkaügyi Bíróság meghallgatta a kérelmezőt és az alperest további dokumentumok előterjesztésére hívta fel.

44. 2001. január 5-én a Munkaügyi Bíróság meghallgatta a feleket és közölte velük, hogy egy második alperes lépett a perbe.

45. A kérelmező által a Munkaügyi Bíróság valamennyi bírása ellen előterjesztett elfogultsági kifogást a Legfelsőbb Bíróság 2001. február 27-én elutasította.

46. A 2001. november 26-i tárgyaláson a kérelmező újabb elfogultsági kifogást terjesztett elő a Munkaügyi Bíróság ellen. 2002. január 16-án a Legfelsőbb Bíróság a Tatabányai Munkaügyi Bíróságot jelölte ki a per vitelére.

47. 2002. március 12-én a Munkaügyi Bíróság meghallgatta a feleket. 2002. április 5-én a bíróság felfüggesztette az eljárást, és megkereste a Budapest V. kerületi Önkormányzatot, hogy fontolja meg a kérelmező gondnokság alá helyezésének szükségességét.

48. Az eljárást felfüggesztő végzés ellen benyújtott kérelmezői fellebbezés nyomán a Komárom-Esztergom Megyei Bíróság helybenhagyta az ügy 60 napra történő felfüggesztését.

49. 2002. július 19-én az Önkormányzat jelezte, hogy a kérelmező gyámság alá helyezésének szükségességével kapcsolatos vizsgálatok folyamatban vannak.

50. 2003. február 20-án a Tatabányai Munkaügyi Bíróság tájékoztatást kért a gyámhivaltól a gondnokság alá helyezési eljárás állásáról.

51. Az eljárás még folyamatban van.

A JOG

I. AZ EGYEZMÉNY 6. CIKKE 1. BEKEZDÉSÉNEK ÁLLÍTÓLAGOS MEGSÉRTÉSE

52. A kérelmező azt panaszolja, hogy pere ésszerűtlenül hosszú ideig elhúzódik, megsértve az Egyezmény 6. cikkének 1. bekezdését, amelynek releváns része kimondja:

“Mindenkinek joga van arra, hogy...bíróság... ésszerű időn belül... hozzon határozatot polgári jogi jogai és kötelezettségei tárgyában...”

53. A Kormány vitatja a panaszt.

54. A figyelembe veendő időszakok 1995. május 18-án, illetve 1997. október 20-án kezdődtek és még nem fejeződtek be. Ilyen módon az egyik eljárás nyolc éve és kilenc hónapja, a másik pedig hat éve és négy hónapja tart. Mindkét eljárás két bírósági szintet foglalt magában.

A. Elfogadhatóság

1. A Bíróság megjegyzi, hogy az eljárás hosszával kapcsolatos panaszok nem nyilvánvalóan alaptalanok az Egyezmény 35. cikke 3. bekezdése szerinti értelemben. Megjegyzi továbbá, hogy más alapon sem elfogadhatatlanok. Ezért a panaszokat elfogadhatóvá kell nyilvánítani.

B. Érdem

2. A Kormány azt állította, hogy az ügy meglehetősen bonyolult volt, mivel több szakértőt kellett kirendelni. Továbbá, a kérelmező maga is hozzájárult az eljárás elhúzódásához azzal, hogy keresetét kiterjesztette, és számos alkalommal elfogultsági kifogást terjesztett elő.

57. A kérelmező vitatta az állítást.

58. A Bíróság emlékeztet arra, hogy az eljárás hosszának ésszerű voltát az eset egyedi körülményei fényében, a Bíróság esetjogában kidolgozott kritériumok figyelembe vételével kell megítélni, különös tekintettel az eset bonyolultságára, a kérelmező és a releváns hatóságok magatartására és arra, hogy mi volt a per tétje a kérelmező számára (ld. többek között *Frydlender v. France* [GC], no. 30979/96, § 43, ECHR 2000-VII).

59. A Bíróság úgy véli, hogy egyik ügy elbírálása sem volt különösebben bonyolult, sem a tények, sem pedig az alkalmazandó jog tekintetében.

60. A bíróságok magatartását illetően a Bíróság észrevételezi, hogy az első eljárásban a Munkaügyi Bíróság 1995. augusztus 25. és 1998. október 30. között egyetlen tárgyalást sem tartott, bár néhány eljárási intézkedést tett. Ez az inaktív időszak nem magyarázható pusztán azzal, hogy a bíróság nem tudott szakértői véleményt beszerezni. Mivel a Kormány nem adott meggyőző magyarázatot az inaktivitásra, ezt az időszakot a Kormány terhére kell róni. Bár ezt követően a bíróságok mindkét eljárásban rendszeres időközönként tartottak tárgyalásokat, a Bíróság véleménye szerint a nemzeti bíróságok nem használták ki a rendelkezésükre álló időt arra, hogy az ügyek mielőbbi lezárása érdekében felgyorsítsák az eljárást. Ezzel kapcsolatban meg kell jegyezni, hogy a Fővárosi Bíróság új eljárás lefolytatására kötelező határozata miatt az ügyek jelenleg is első fokon folynak.

61. A kérelmező magatartását illetően a Bíróság észrevételezi, hogy ismételten előterjesztett elfogultsági kifogásai hozzájárultak az eljárás elhúzódásához. A Bíróság azonban tartózkodik attól, hogy döntő jelentőséget tulajdonítson annak a néhány hónapos késedelemnek, amit e kifogások előidéztek. E késedelmek különösen az eljárás teljes hosszának fényében nem tarthatók jelentősnek.

62. Tekintettel az eljárás teljes hosszára, s különösen arra, hogy az elsőfokú eljárásban a hazai bíróságok terhére róhatóan három évig és két

hónapig nem került sor tárgyalásra, továbbá figyelemmel arra, hogy munkaügyi perekben a hazai bíróságoknak különös gondossággal kell eljárniuk (ld. *Obermeier v. Austria* judgment of 28 June 1990, Series A no. 179, pp. 23-24, § 72; the *Caleffi v. Italy* judgment of 24 May 1991, Series A no. 206-B), a Bíróság megállapítja, hogy a kérelmező ügyeit nem bírálták el ésszerű időn belül. Ezért az Egyezmény 6. cikkének 1. bekezdését megsértették.

II. AZ EGYEZMÉNY 1.,4.,5.,6.,13. ÉS 14. CIKKEINEK ÁLLÍTÓLAGOS MEGSÉRTÉSE

3. A kérelmező további magyarázatok nélkül azt is panaszolta, hogy a nemzeti bíróságok által a fenti eljárásokban meghozott határozatok tévesek voltak. Az Egyezmény 1., 4., 5., 6., 13. és 14. cikkeire hivatkozott. A Bíróság észrevételezi, hogy mindkét eljárás még folyamatban van. Ezért, hogyha e panaszok még folyamatban lévő eljárásokkal kapcsolatosak, akkor idő előttiék. Amennyiben pedig más kérdésekkel kapcsolatosak, akkor a kérelmező elmulasztotta a hazai jogorvoslati lehetőségek kimerítését. Ebből következően a kérelem ezen része tekintetében a kérelmező elmulasztotta a 35. cikk 1. bekezdése alapján megkívánt hazai jogorvoslatok kimerítését, ezért a kérelemnek ezt a részét az Egyezmény 35. cikkének 4. bekezdése alapján el kell utasítani.

III. AZ EGYEZMÉNY 41. CIKKÉNEK ALKALMAZÁSA

64. Az Egyezmény 41. cikke kimondja:

“Ha a Bíróság az Egyezmény vagy az ahhoz kapcsolódó jegyzőkönyvek megsértését állapítja meg és az érdekelt Magas Szerződő Fél belső joga csak részleges jóvátételt tesz lehetővé, a Bíróság – szükség esetén – igazságos elégtételt ítél meg a sértett félnek.”

A. Károk

4. A kérelmező 36.833.066 forintot kért vagyoni kára megtérítéseként. 2.000.000 forintot kért az eljárás elhúzódása miatt keletkezett nem vagyoni kára megtérítéseként.

5. A Kormány túlzottnak találta a kérelmező igényét.

6. A Bíróság nem lát okozati összefüggést a megállapított jogsértés és az állított vagyoni kár között; ezért ezt az igényt elutasítja. Nem vagyoni kárként azonban 7.500 eurót ítél meg a kérelmező számára.

B. Költségek és kiadások

68. A kérelmező 1.132.664 forintot kért a hazai bíróságok és az Egyezményrel kapcsolatos eljárás során felmerült költségek és kiadások megtérítésére.

7. A Kormány túlzottnak találta a kérelmező követelését.

8. A Bíróság esetjoga szerint a kérelmező csak akkor jogosult költségei és kiadásai megtérítésére, hogyha bizonyítja, hogy e költségek ténylegesen és szükségszerűen felmerültek, s összegüket tekintve ésszerűek. A jelen ügyben a birtokában lévő információkra és a fenti kritériumokra figyelemmel a Bíróság ilyen címen 500 euró megítélését tartja ésszerűnek.

C. Késedelmi kamat

71. A Bíróság úgy találja megfelelőnek, hogy a késedelmi kamatnak az Európai Központi Bank marginális hitelkamatán kell alapulnia, s ahhoz további három százalékpontot kell hozzáadni.

EZEN INDOKOK ALAPJÁN A BÍRÓSÁG

1. Az eljárások elhúzódásával kapcsolatos panaszt egyhangúlag elfogadhatóvá, a kérelem többi részét pedig elfogadhatatlanná *nyilvánítja*;

2. Egyhangúlag *megállapítja*, hogy a túlórák és az egyéb illetmények kifizetésével kapcsolatos eljárás hossza tekintetében az Egyezmény 6. cikkének 1. bekezdését megsértették;

3. 6 szavazattal 1 ellenében *megállapítja*, hogy a kérelmező felmondásával és végkielégítésével kapcsolatos eljárás hossza tekintetében az Egyezmény 6. cikkének 1. bekezdését megsértették.

4. 6 szavazattal 1 ellenében *megállapítja*,

(a) hogy az alperes Kormánynak attól az időponttól számított három hónapon belül, amikor az ítélet az Egyezmény 44. cikkének 2. bekezdése szerint véglegessé válik, az alábbi összegeket kell kifizetnie az alperes Állam nemzeti valutájában, a kifizetési átváltási árfolyam alkalmazásával:

(i) 7.500 eurót (hétezer ötszáz euró) a nem vagyoni kár tekintetében;

(ii) 500 eurót (ötszáz euró) a költségek és kiadások tekintetében;

(iii) a fenti összegeket esetlegesen terhelő adókat;

(b) hogy a fent említett három hónap lejártát követően a kifizetés időpontjáig a késedelmes időszakra az Európai Központi Bank marginális hitelkamatát három százalékponttal meghaladó mértékű kamatot kell fizetni a fenti összegek után;

5. A kérelmezők igazságos elégtétellel kapcsolatos további követeléseit egyhangúlag *elutasítja*.

Készült angol nyelven, írásbeli kihirdetésre került 2004. március 30-án a Bírósági Szabályzat 77. § 2. és 3. bekezdésének megfelelően.

S. DOLLÉ
hivatalvezető

J.-P. COSTA
elnök

Az Egyezmény 45. cikke 2. bekezdésével és a Bíróság Eljárási szabályzatának 74. §-a 2. bekezdésével összhangban az ítélethez csatolva található Loucaides úr különvéleménye.

J.-P.C.
S.D.

LOUCAIDES BÍRÓ RÉSZBEN ELTÉRŐ VÉLEMÉNYE

Egyetértek azzal, hogy a jelen ügy első eljárásában ésszerűtlen késedelemre került sor, különösen arra tekintettel, hogy a bíróság három évig és két hónapig nem tartott tárgyalást. Ez olyan körülmény, amelyet a többségi ítéletet meghozó bírák helyesen vettek tekintetbe, amikor megállapították az Egyezmény 6. cikke 1. bekezdésének megsértését. A többségi véleménytől eltérően azonban én nem értek egyet azzal, hogy ugyanezen cikket a második eljárás vonatkozásában is megsértették, mivel nem merült fel olyan kielégítő ok, amely alapján indokolatlan késedelmet lehetne az alperes Állam bíróságai terhére róni.

A többségi véleményt alkotók a jogsértés tényét a második eljárásban az eljárás teljes hosszára tekintettel állapították meg. Véleményem szerint ez nem elégséges kritérium az alperes állam általi indokolatlan késedelem miatti jogsértés megállapításához.

Valójában ez a döntés ellentétes a Bíróság esetjogában lefektetett megközelítéssel, amely szerint az eljárás hosszának ésszerű voltát az ügy körülményeinek a fényében, továbbá az ügy bonyolultságára, a kérelmező és a releváns hatóságok magatartására, valamint arra tekintettel kell megítélni, hogy mi volt a jogvita tétje a kérelmező számára.

Bár a többségi vélemény alapján hozott ítélet az 58. bekezdésben utal erre a megközelítésre, és az első eljárás tekintetében megállapított jogsértés indoklásakor helyesen figyelembe veszi, hogy három éven és két hónapon keresztül nem került sor tárgyalásra, a második eljárás tekintetében az ítélet eltekint e megközelítéstől.

Két korábbi esetben (*Erdős v. Hungary* és *Maczynski v. Poland*, 38937/97 és 43779/98 sz. kérelmek) már volt alkalmam kifejteni, hogy az eljárás teljes hossza önmagában nem tekinthető olyan tényezőnek, amely alapul szolgálhat az Egyezmény 6. cikkében lefektetett, “ésszerű időn” belüli tárgyalás tartását előíró kötelezettség megsértésének a megállapítására. Az *Erdős kontra Magyarország* ügyben kifejtettem:

“Ilyen jogsértés csak akkor állapítható meg, hogyha az Állam terhére róható ésszerűtlen késedelmekre került sor. Az eljárás a kérelmező magatartása, vagy az ügy bonyolultsága és természete miatt is elhúzódhat. Ilyen esetekben az Állam szerveit nem terheli felelősség az eljárás “teljes hosszának” túlzott volta miatt, hogyha semmilyen módon nem járultak hozzá az eljárás időtartamának meghosszabbodásához.”

A *Maczynski kontra Lengyelország* ügyben hangsúlyoztam, hogy:

“... az eljárás hosszának nincs abszolút vagy objektív időkorlátja. Az a kérdés, hogy a 6. cikk 1. bekezdésében foglalt követelményekkel szemben késedelemre került-e sor, nem dönthető el *in abstracto*, pusztán az eljárás teljes hosszára történő utalás alapján.”

Az eljárás teljes hosszának elégséges alapkénti elfogadása a fenti kötelezettség megsértésének a megállapításához valójában ellentmond az esetben lefektetett kritériumoknak. Amennyiben a jogsértést megállapító ítélet pusztán az eljárás teljes hosszára alapozható, akkor értelmetlenné válik “az ügy bonyolultságának és a kérelmező, valamint a releváns hatóságok magatartásának” a vizsgálata.

A jelen ügyben a többség az első eljárás tekintetében figyelembe vette a hatóságok magatartását, a második eljárás tekintetében azonban az eljárás teljes hosszának vizsgálatánál nem ment tovább.

Véleményemet a Bíróság *Ciricosta és Viola kontra Olaszország* (judgment of 4 December 1995, Series A no. 337-A, p. 10, § 28) ítéletben tett megállapításának a megismétlésével zárom. Ebben az ügyben a panaszolt polgári eljárás több mint 15 éve tartott, s az ítélet meghozatalakor még folyamatban volt:

“A Bíróság megismétli, hogy csak az államnak betudható ésszerűtlen késedelmek alapozzák meg annak megállapítását, hogy az ‘ésszerű idő’ követelményét megsértették.”